

ANLATIM BOZUKLUĐU

ANLAMLA İLGİLİ YANLIŞLAR

1-Gereksiz Sözcük Kullanımı

*Aynı anlama gelen sözcüklerin bir cümlede kullanılmasıdır. "Duruluk" ilkesi ile ilgilidir.

Kadın makyajını tazelemek için **dudak rujunu** çantasından aldı.

Bir insan **istekli ve arzulu** ise her şeyi başarabilir.

Böyle **yüksek sesle bağırmana** gerek yok, seni duyabiliyorum.

Arabanın önünde **cansız** bir kaplumbağa **ölüsü** duruyordu.

Selde kaybolan insanlardan **hala** haber alınamadı **henüz**.

İyileşmek için bir hafta **istirahat edip dinlenmen** gerekir.

Birden **oturduğu yerden ayağa kalktı** ve kapıya yöneldi.

Bu sınavdan yüksek not almamın **sebebi** çok çalıştığım **içindir**.

2-Anlamca Çelişen Sözcüklerin Birlikte Kullanılması

*Anlam olarak birbirine ters düşen kelimelerin aynı cümlede kullanılmasıdır.

- *Karşıt sözcüklerin birbiri ile kullanılması değildir, anlam karışıklığı oluşması gerekir.

Bu saate kadar **kesin** işe gitmiş **olabilir**.

Dağcılar **yaklaşık olarak tam** on saat tırmandılar.

3-Mantık Hatası

*Cümlede olaylar veya durumlar sıralanırken hata yapılmasıdır.

- Doktor, adamın ölebileceğini hatta sakat kalabileceğini söyledi. (Ölmek sakat kalmaktan daha kötüdür, "sakat kalabileceğini hatta ölebileceğini" olmalıydı.)
- İnsanlar değil üç gün, bir hafta bile susuz yaşayamaz. ("Değil bir hafta, üç gün bile" olmalıydı.)
- Toplantıda önümüzdeki ayın programını çalışanlara hatırlatmaya çalıştık. (Önümüzdeki ayın programı hatırlatılamaz, hatırlamak geçmişe yönelik olur. "Tanıtmaya" olmalıydı.)
- Memurlar emirlere uymazsa işten atılabilir hatta uyarı alabilirler. ("Uyarı alabilir hatta işten atılabilir" olmalı.)

4-Sözcüğün Yanlış Anlamda Kullanılması

Anlamca ya da yazım açısından yakın olan sözcüklerin birbirinin yerine kullanılmasıdır.

- Hatıra ormanı için çok sayıda çam fidanı **ekildi**. (**Çam ekilmez dikilir.**)
- Spor yapması istediği kiloya düşmesine **yol açtı**. (**Yol açtı olumsuz anlamlıdır, sağladı olmalı.**)
- Hastanın bu ameliyattan sağ çıkamama **şansı** çok yüksek. (**Şans iyi şeyler için kullanılır, risk olmalı**)
- Kumaşların üzerine **yazılmış** desenler, yöresel özellikleri yansıtıyordu. (**Desen yazılmaz, çizilir.**)
- Kızımın saçları çok **büyüdü**. (**uzadı**)

5- Anlam Belirsizliği

*Açıklık ilkesine ters düşer.

- Okula her gün **ondan** önce gitmelisin. (Saat ondan önce mi, o kişiden önce mi)
- Patron, işçilerden birisi **kendisine** zarar verebilir diye, iş yerinde tehlikeli aletleri kullanmayı yasakladı. (Patron işçilerin kendisine (patrona) zarar vermesinden mi yoksa işçilerin kendilerine (işçilere) zarar vermesinden mi korkuyor)
- Son yıllarda **kardeşini** hiç görmedim. (Onun kardeşi mi senin kardeşin mi)
- Ondan başka bir şey istemiyorum. (Ondan başka yani o kişiden başka bir şey mi (başka kimseyi) istemiyorum yoksa o kişiden başka bir isteğim yok mu)
- Yaşlı adamın elini tutarak karşıya geçti. (Yaşlı bir kişi adamın elini mi tuttu, yaşlı adam birinin elini mi tuttu)
- Gezmeyi kardeşimden çok severim. (Gezmeyi kardeşimi sevdiğimden çok mu severim yoksa gezmeyi kardeşimin sevdiğinden çok mu severim)
- Okuldan çıktıktan sonra onunla görüşmedim. (O mu okuldan çıktıktan sonra ben mi)
- Nereye gittiğini merak ettim. (senin mi onun mu)

6-Deyimlerin Yanlış Kullanılması

- Birden karşıma çıkınca ayaklarımın bağı çözüldü. (dizlerimin bağı çözüldü)
- Ne yaparsa en güzelini yapar, her şeyi **eline yüzüne bulaştırırdı**.
- Sevinçten **etekleri tutuşmuştu**.
- Haydi şimdi seç pirincin taşını. (ayıkla pirincin taşını)

Dil Bilgisi ile İlgili Yanlışlar

Özne Eksikliği

*Sıralı cümlelerde aynı yüklemle bağlanan cümlelerin öznesi ortaktır. Bu durumda öznenin eksik kullanılması anlatım bozukluğuna yol açar.

- Öğrencilerin hiçbiri ders çalışmadı, bütün gün dışarıda oynadı.
- (Öğrencilerin hiçbiri ders çalışmadı, **öğrenciler** bütün gün dışarıda oynadı.)
- Kimse bir şey demiyor, onu dinliyordu.
- (Kimse bir şey demiyor, **herkes** onu dinliyordu.)
- Ayakkabının fiyatı çok yüksek ama çok güzel.
- (Ayakkabının fiyatı çok yüksek ama **ayakkabı** çok güzel.

Nesne Eksikliği

Balıkların pullarını temizledi,tavaya koydu.

(Balıkların pullarını temizledi, **balıkları** tavaya koydu.)

Ona hem çok kızıyor hem de seviyordu.

(Ona hem çok kızıyor hem de **onu** seviyordu.)

Trafik kurallarının önemini biliyor ama uygulamıyor.

(Trafik kurallarının önemini biliyor ama **kuralları** uygulamıyor.)

Öğretmen öğrencilerine kızmaz, hoşgörüle karşıladı.

(Öğretmen öğrencilerine kızmaz, **onları** hoşgörüle karşıladı.)

Tümleç Eksikliği

- Bu çeşmenin suyu insanı kendine getirir, sağlık verir.
- (Bu çeşmenin suyu insanı kendine getirir, **insana** sağlık verir.)
- Çocuğun içeri girmesiyle çıkması bir oldu.
- (Çocuğun içeri girmesiyle **içeriden** çıkması bir oldu.)
- Onu seviyordu ancak kızılıyordu.
- (Onu seviyordu ancak **ona** kızılıyordu.)
- Onu seven ve güvenen dostları var.
- (Onu seven ve **ona** güvenen dostları var.)
- Yoksullara yardım eder, ilgilenirdi.
- (Yoksullara yardım eder,**onlarla** ilgilenirdi.)

Yüklem Yanlışıları

- Kimi zaman kitap okuyorum, kimi zaman müzik. (dinliyorum)
- Her sabah çay,peynir,ekmek,yumurta yerim. (içerim, yerim)
- Bu evden ayrılmak, burada yaşamak istemiyorum. (ayrılmak istiyorum)

Özne-Yüklem Uyumsuzluğu

Tekillik-Çoğulluk Bakımından Uyuşmazlık

*Bir cümleinin öznesi insansa yüklem tekil ya da çoğul olabilir, insan dışında bir varlıksa yüklem daima tekil olur.

- Öğrenciler sınıflara girdiler.
- O, bütün gün ders çalıştı.
- Zamirler, isimlerin yerine kullanılır.

- Birkaç gündür kollarım ağrıyor.
- Bir bahar sabahında çiçekler açmıştı.

*Kişileştirme yapılmışsa yüklem, tekil de çoğul da olabili

- Sevimli kediler selamlaştılar.
- Kurbağalar şarkı söylüyorlardı.

*Özne belgisiz zamir ya da belgisiz sıfat olursa yüklem tekil olur.

- Herkes onu destekliyor.
- Bazıları bu konuyu bilmiyor.
- Birçok kişi uçakla geldi.
- Bazı öğrenciler sınavı kazandı

*Özne çoğul sayılardan oluşuyorsa yüklem tekil olur.

- Üç öğrenci sınıfa geç geldi.
- İki kişi sınava giremedi.

*Topluluk isimleri çoğul eki almadan özne olduğunda yüklem tekil olur. Topluluk isimleri çoğul eki alarak özne olduğunda yüklem tekil de çoğul da olabilir.

Takım sahaya çıktı.

Takımlar sahaya çıktılar.

- *Bu ödevi **sen ve ben bitireceğiz**.
- *Bu ödevi **sen ve o yapacaksınız**.
- *Bu ödevi **o ve Ali yapacaklar**.
- *Bu ödevi **ben ve o yapacağız**.

Çatı Uyumsuzluğu

- **Çözülemeyen** sorular olursa, bana sorabilirsiniz.
- Bir hafta istirahat **edilirse** hasta iyileşir.
- Aniden kapı **açılıp** içeri bir çocuk girdi.

Tamlama Yanlışları

- Bu ülke **ekonomik ve sağlık açısından** oldukça gelişmiş.
- Bu roman **sanat ve yapısal yönden** çok kaliteli.
- **Evini** zor şartlarda yaptırmış, **içini** döşeyememişti.
- Depremzedelere her türlü **tıbbi ve gıda yardımı** yapıldı.
- **Birçok öğrenciler** bu soruyu yanlış yapmış.
- **
- aşağıdakilerden hangisi
- aşağıdakilerden hepsi
- öğrencilerden bazıları
- öğrencilerden tümü

Fulya Hoca

fulyahoca.com

-
-
-

fulyahoca.com